

Konklusjoner fra dypdykk om gudstjenester og hellige handlinger

4a. Hva er gjort?

- Gjennomgang av dagens forordninger
- Samtaler med prester og kantorer
- Dialog med andre byer om gudstjenesteordninger
- Gjennomgang av innspill fra første fase angående gudstjenesten og hellige handlinger
- Gjennomgang av spørreundersøkelse fra Trondheim.

4b. Menighetsrådenes innspill

Følgende ble oversendt menighetsrådene i november 2016, med svarfrist 5.mars 2017:

Gudstjenester og hellige handlinger

Hvem når vi med våre ulike hellige handlinger? Hvem når vi ikke? Hvor stor del av kirkens ressurser ønsker menigheten skal brukes på søndagens gudstjeneste? I deler av befolkningen kan det se ut til at møter, andakter, korøvelser, liturgiske samlinger, åpen kirke, kirke-kaféer osv. oppleves som vel så viktige «hellige handlinger» som den tradisjonelle gudstjenesten. Hvordan forholder menigheten seg til dette, hvis det i det hele tatt stemmer hos dere? I hvilken grad preger det ressursbruken? Og hva med forholdet mellom frivillige og vigslede/ansatte sine ansvarsområder i framtidens kirke? Hvilket gudstjenesteliv ønsker egentlig menighetsrådene? Denne type tematikk håper vi kan danne noe av bakteppet for spørsmålene under.

Spørsmål til menighetsrådet:

I hvilken grad forløper de forordnede gudstjenestene slik menighetsrådet ønsker mht. gudstjenestetype, tidspunkt, målgruppe, eventuell variasjon osv.? Hvilke endringer ville dere eventuelt foretatt om menighetsrådet i 2020 hadde blanke ark, kunne disponere sine ressurser fritt, var fristilt fra biskopens forordning, og fikk godkjent enhver endring i gudstjenesteordningen?

Hvordan ville årshjulet eller uka i menigheten, i bydelen eller i byen se ut mht. hellige handlinger?

For å oppnå dette; hva måtte menigheten i så fall...

...fortsette med å...?

...gjøre mer av?

...begynne med?

...gjøre mindre av?

...slutte med?

For å oppnå menighetens ønsker, hva må kirken i Stavanger som helhet i så fall...

...fortsette med å...?

...gjøre mer av?

...begynne med?

...gjøre mindre av?

...slutte med?

Hva tenker menighetsrådet om potensialet for frivillige medarbeidere mht. temaet ovenfor?

Hva tenker menighetsrådet blir de viktigste oppgavene for lønnede medarbeidere mht. temaet ovenfor?

Svarene spriker selvsagt, men hovedtrekkene kan oppsummeres slik:

- Mange vil fortsette omtrent som før, noen kan tenke seg litt større frihet mht liturgi og forordning.
- Noen ønsker flere fellesgudstjenester for å kunne frigjøre ressurser til større mangfold av gudstjenestetyper
- Tilby flere lekmannsgudstjenester eller andre enkle gudstjenesteformer der frivilliges deltakelse forsterkes
- Ha en samlet strategi for det helhetlige gudstjenestetilbudet i Stavanger fra uke til uke; f.eks. to kveldsgudstjenester hver søndag, en ungdomsgudstjeneste osv.
- Telle annerledes slik at hellige handlinger gjennom hele uka synliggjøres i gudstjenestestatistikken
- Begrene ressursbruken ved å tenke nytt om gudstjenestetider, og dermed kunne bruke samme personell flere steder.
- Markedsføre gudstjenestene felles, og på nye måter
- Frigjøre prestens arbeidstid ved å la andre holde preken oftere. (3 -7 timer besparelse som prest kan bruke på andre utadrettede arbeidsoppgaver)
- Ha noen store fellesgudstjenester for hele byen i løpet av året!
- Egne ungdomsgudstjenester for hele byen!
- Mer band og forsangere, rytmisk musikk, lovsang og mer moderne musikk
- Redusere antall gudstjenester i feriene
- Prioritere ungdommer og barnefamilie i gudstjenestearbeidet
- Unngå flere fellesgudstjenester fordi antall deltakere vil reduseres og eierskapet blir mindre.

Hovedinntrykket fra MRs tilbakemeldinger tilsier at Kirken i Stavanger bør se på det helhetlige gudstjenestetilbudet i byen, men at gudstjenester på ingen måte må bli en salderingspost. Lokale, jevnlige og forutsigbare gudstjenester framheves. Noen åpner for mer lekmannsgudstjenester for å begrense ressursbruken til de ansatte, skape frivillig eierskap og stå friere mht. liturgi og form. Felles ungdomsgudstjenester ønsker mange. Det mest iøynefallende med MRs tilbakemeldinger generelt må sies å være i hvor liten grad det uttrykkes ønsker om endring, og hvilke spørsmål som det kan se ut som om samtalene i ulike Menighetsråd og Gudstjenesteutvalg har handlet om. Dette gir oss viktig kunnskap om endringskulturen.

4c. Konklusjoner

På grunnlag av det som er gjort i fokusperioden og menighetsrådenes tilbakemeldinger konkluderer styringsgruppa følgende:

Dette temaet har vært påfallende vanskelig å jobbe med. Det er en viktig observasjon. Hvorfor? Man vet hva man, tross alt, har, og ikke hva man får. Kan det være forklaringen? Eierskapet til den lokale gudstjenesten står åpenbart sterkt, og kanskje er gudstjenesten slik den er i dag, både for ansatte og menighetsråd det de er mest glad i av lokalmenighetens arbeid? Styringsgruppas konklusjon preges av dette, men også i erkjennelsen av at framtidsutsiktene for økt gudstjenesteoppslutning ut fra dagens modell ikke er realistisk.

Ut fra dette foreslås følgende hovedtiltak:

- Det gis større fleksibilitet til gudstjenestefeiring og hellige handlinger i menighetene ved at forordningen knyttes til én hovedgudstjeneste per bydel. Det innebærer at man i de andre kirkene står friere til å gjøre som en vil. De stedene man ønsker gudstjenester som i dag, kan man fortsette med dette og vedta at det er dette man vil bruke ressursene på. Der man måtte ønske å ha færre høymesser, men flere lekmannsgudstjenester, onsdagsmesser el.l., og bruke ressursene på andre måter, kan man det. Parallelt med dette må man frigjøre ressurser til en felles satsing på ungdomsgudstjenester.
- Gudstjenestetilbudet markedsføres bedre enn i dag, og med et større blikk på helheten.
- Fellesgudstjenester forsterkes de dagene man vet er lite besøkt, evt. supplert med lokale gudstjenester med minimal ressursbruk.
- En bør fokusere på at flest mulig i byen og bydelene skal ha et attraktivt gudstjenestetilbud. Da kan ikke alle gudstjenester ha 0-100 som målgruppe.
- At gravferder så langt det er mulig går fra lokalkirke framfor kapellene styrker tilhørigheten til lokalkirke og oppslutningen om kirken lokalt. Det gir også kirkens medarbeidere større muligheter til å knytte kontakter.
- Det kan se ut til å være mye å lære i hver menighet om en systematisk analyserte hva som skyldtes at folk oppsøkte gudstjenesten, eller f.eks. spurte hvilke 10 gudstjenester i året man opplevde som de viktigste, samt hvilke ti som var best besøkt.
- Det vil være positivt om flere hellige handlinger kunne kalles gudstjenester. Da får man effekten av at flere snakker opp gudstjenestene og sier de har deltatt, selv om arrangementet i streng forstand var en «liturgisk avslutning», andakt el.l.
- Barsedåpene må ikke glemmes i eventuell omlegginger.
- Først og fremst må man erkjenne at endring i gudstjenestetilbudet er et prosjekt som langt på vei handler om organisasjonskultur og som må jobbes systematisk med over tid!
- Kirken må ta inn over seg at stadig flere vil tenke at å delta på fire gudstjenestelignende arrangement i året, er relativt hyppig! Det er omtrent like ofte som de fleste som oppfatter seg som over middels interesserte i film/teater/musikk/sport går på kino, teater, konserter eller større idrettsarrangementer.

4d. Ringvirkninger/lærdom for andre målgrupper og temaer

- Det er en rekke organisasjonskulturelle lærdommer fra dette arbeidet:
 - Å endre i gudstjenestefrekvens eller form er et følelsesbetont tema.
 - Mye av kritikken knyttes til liturgi, musikkform og forkynnelse, til tross for nylig gjennomført gudstjenestereform.
 - «La oss være i fred» oppleves som en tilbakemelding til prosjektet fra mange i menighetene på dette punktet. Hva skyldes det?
 - Gudstjenesten er (selvsagt) i en særstilling blant kirkens «aktiviteter». Samtidig er man raske med å vise til andre arrangementer når en konstaterer oppmøtet er dalende. Kan en gi flere arrangementer tittelen gudstjeneste?